

לגעת בחומר

פתאום קם אדם בבוקר ומרגיש כי בוער בעצמותיו להפיק מיזם חברתי המשלב אמנות וקהילה. לבנת קוץ מכפר עזה החליטה לשנות כיוון, והיא מקדישה את כל כולה ל "ביתמלאכה": סטודיו פתוח לקהילה היוצרת

דקלה קיי

שעת לילה מאוחרת, חושך ושקט מסביב. רק אביב קוץ ותלמידיו יושבים בחוץ ומביטים אל השמים, שקטים, דרוכים, עם המצלמות בהיכון. עם רדת ערב נסעו כולם לשיבטה, לחלק היישומי של הסדנה אותה העביר: צילום כוכבים. למחרת הרשת מתמלאת בצילומי כוכבים מרהיבים, והתגובות מדרבנות להמשיך.

הסדנא של אביב הועברה במסגרת הפעילות של "ביתמלאכה", המיזם החברתי אותו הקימה לבנת קוץ, חברת קיבוץ כפר עזה ולגמרי במקרה אשתו של המדריך. בקרוב תתקיים סדנה נוספת, ובינתיים הפעילות תופסת תאוצה: ביום שישי האחרון של אוגוסט הוזמנה קהילת שער הנגב והסביבה למפגש יצירה. המשפחות שהגיעו הקימו ובנו יחד אדניות עץ, צבעו אותן והספיקו גם למלא אותן בשתילים תרומת משתלת "שורשים" שבמושב עין הבשור. ביום שלישי, ערב יציאת העיתון, תתקיים סדנא להכנת ברכות "שנה טובה" עם ליאורה בוקבזה, מעצבת העיתון וחברתה של ליבנת ולפני סוכות תתקיים סדנא להכנת קישוטי סוכה מבד עם ליבנת ויעל רגב.

אז מה זה "ביתמלאכה"?

ליבנת: "זה סטודיו שמאפשר לכל אחד להגיע וליצור. מקום חברתי אומנותי לקהילת שער הנגב וסביבתה, מיזם משותף עם אשכול חינוך, פנאי וקהילה. המטרה בפרויקט הזה היא שבשעות הבוקר ילמדו בו ילדים, וישתמשו בחומר וביצירה כדי להבין את מקצועות הליבה. למשל, דרך הכנת תיבה מעץ הם ילמדו מה זה נפח. דרך סריגה הם ילמדו מתמטיקה. הכול מתחבר. בשעות אחר הצהריים זה יהפוך למרכז חוגים ואומנויות לילדים ונוער ובשעות הערב תהיה כאן חממה קהילתית אמנותית. כל אחד יוכל להגיע, להיפגש, לחוות, לגעת וליצור בחומרים שונים".

ליבנת, מעצבת גרפית בהכשרתה, עבדה במשך עשר שנים ב"אינטל". לפני כשנה התפטרה במטרה להגשים את החלום להקים את המיזם שלה. "חשבתי שזה יהיה נורא פשוט", היא צוחקת, "אני אפנה את הזמן ואקים את הכול בעצמי. אבל פרויקט כזה לא יכול לקום מעצמו בלי עזרה". וכך נכנסה לבנת ל"בית ביתא – פרזנט טנס", חממה המאיצה פרויקטים של יזמים חברתיים, שם ניתן לעבוד לצד יזמים וארגונים אחרים ולקדם שיתופי פעולה ולמידה הדדית, להתחבר לארגונים המסייעים ומלווים את היזם, ועוד. "שם עזרו לי לזקק את המוצר", היא אומרת, "להכין תוכנית עסקית ולעבוד על הפרזנטציה בפני גורמים שאני רוצה שישתפו איתי פעולה".

מתחם "ביתמלאכה" ממוקם בקרית החינוך, בתחומי בית הספר היסודי. כל מי שהיה לו תלמיד במוסד החינוך ימצא את דרכו בקלות. "פניתי למתנסים ולמועצה והם נתנו לי להשתמש במקום" היא אומרת. "כמובן שהייתי צריכה להציג תוכנית עסקית, כדאיות ותרומה לקהילה. זה מיזם חברתי ואין מטרת רווח, הרווח היחידי הוא של הילדים שיוכלו לגעת בחומרים, ושל המבוגרים שיוכלו להגיע וליצור. שתהיה במה לאמנים ועבודה משותפת".

תרפיה דרך הידיים

הרעיון נולד בקיץ שעבר. ליבנת מספרת: "במהלך מבצע 'צוק איתן' הלינו אותנו בניר העמק שלייד עפולה, והיינו שם במשך כמעט חודש. הילדים שלי נחשפו למגוון של דברי הפגה. אחד מהם היה אמן בוץ שהגיע ועבד עם הילדים. במשך שלוש שעות קבוצה של ילדים נגעה בחומר, עבדה ביחד, וזה היה מדהים לראות. היה בילדים צמא לגעת בחומרים ולהתעסק איתם. אותם ילדים שהיו בטראומה, רחוקים מהבית, מלאי חששות, שכחו מהכול ונכנסו לעבודה בבוץ עם כל הלב והנשמה". חוויה נוספת שהניעה את לבנת הייתה בקיבוץ ניר דוד. "ליוויתי יחד עם כל האימהות את הילדים לגן בזמן שהתארחנו שם, וראינו שיש להם פינת נגרייה לילדים. ראיתי את העבודות שלהם, את התוצרים וזה היה מקסים. ראיתי שיש בזה משהו תרפויטי, זה עושה להם טוב, הנגיעה והעיסוק בחומר. וגם לנו".

ליבנת חזרה הביתה והרעיון המשיך להתבשל. "רציתי להקים מקום שילדים יוכלו להגיע אליו, לגעת ולעבוד עם כל סוגי החומר. הרעיון הוא גם לחשוף אותם לאומנים שיש באזור, לתת להם טעימות מסוגי אמנות ויצירה שונים. לקיים סדנאות שמזמינות אומנים מכל יישובי שער הנגב ולהעשיר אותם".

"ביתמלאכה" עתיד לשלב את אוצרות הידע של אומני האזור בפעילות הבית ספרית ובפעילות המתנסים (נפחים, נגרים, ציירים, פסלים). צעירים ובוגרים ילמדו, ילמדו ויחוו אומנות. במקום יהיה חלל להצגת תערוכות מתחלפות והוא יהווה חלון ראווה לכל היוצרים באזור. כל הסדנאות שיתקיימו בבית מלאכה יתרמו להעשרת המקום בציוד וחומרים. חוגי ההעשרה המתוכננים לילדים: נגרות, אומנות שימושית, רקמה, תפירה ועוד. לסדנאות המבוגרים כל אחד מוזמן להגיע, לשלם סכום סמלי וליצור כאוות נפשו. "זו חממה", מבהירה ליבנת, "כל אחד יכול להגיע מתי שרוצה ולעסוק במלאכתו".

ויש התעניינות?

"בעיקר מצד הורים שמגיעים לברר על חוגים לילדים. אני מודה שלא מעט אנשים מתקשים להבין את הקונספט. זה משהו באמת חדשני, שאין כאן שיעורים ולא אומרים לך מה לעשות, אתה חופשי ליצור ולמצוא את הכיוון והדרך שלך. אני לא רואה בעצמי אמנית, אבל אני אוהבת לעבוד עם חומר, לגעת וליצור. מי שמבין ומתחבר יותר בקלות הם דווקא הילדים: הם רואים שיש חופש יצירתי ונדהמים ממנו. זה משהו שאני מאמינה בו: כשיוצרים אין הנחיות, אחר כך, כשהילד מתגבש על משהו, אפשר לעזור ולכוון אותו".

ובקהילה כמו בקהילה, עוזרים זה לזה: רוב הציוד שקיים בסטודיו הגיע מתרומות, אבל זה לא מספיק. ביתמלאכה זקוקים לציוד וחומרי יצירה מכל הסוגים והמינים, וכל המרבה הרי זה משובח. "אני קוראת לכל מי שיש לו ציוד ישן של נגריה, קרמיקה, מסרגות, צמר, בד וכל חומר שניתן לעבוד אתו. שנייה לפני שהם נזרקים, צרו איתי קשר ואגיע לאסוף את החומרים. בנוסף, כל אמן שרוצה להעביר פה סדנא מוזמן באהבה גדולה. נגרים, נפחים, מנפחי זכוכית, נשיג לכולם את הציוד. אני רוצה שניצור כאן משהו, כולנו יחד".